Obec Kalameny
Obecný úrad Kalameny, Kalameny 70, 034 82 Lúčky

Zadanie pre vypracovanie Územného plánu obce Kalameny

október 2026

Obsah

1. PRIEMET ÚZEMIA OBCE 4

2. DÔVODY PRE OBSTARANIE ÚZEMNÉHO PLÁNU 6

3. URČENIE HLAVNÝCH CIEĽOV A PRINCÍPOV ÚZEMNÉHO ROZVOJA OBCE VYPLÝVAJÚCICH Z KONCEPCIE ÚZEMNÉHO ROZVOJA REGIÓNU 7

4. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH PROBLÉMOV A STRETOV V ÚZEMÍ OBCE....13

5. POŽIADAVKY NA RIEŠENIE VYPLÝVAJÚCE Z DEMOGRAFICKÝCH, SOCIÁLNYCH, EKONOMICKÝCH A ENVIRONMENTÁLNYCH POTRIEB OBCE...15

Tendencie a predpoklady vývoja obyvateľstva 15

Požiadavky na zabezpečenie rozvoja bývania a sociálneho bývania. 20

Požiadavky z hľadiska civilnej ochrany: 21

Požiadavky na zabezpečenie rozvoja sociálnej vybavenosti a sociálnych služieb....22

Požiadavky na zabezpečenie rozvoja školstva 22

Požiadavky na zabezpečenie rozvoja zdravotníckych služieb....23

Požiadavky na zabezpečenie rozvoja športu, rekreácie a cestovného ruchu 23

Požiadavky z hľadiska tendencie a rozvoja ekonomickej a hospodárskej oblasti....24

Požiadavky na zabezpečenie ochrany prírody a krajiny....24

Požiadavky na zabezpečenie ochrany a využiteľnosti zdrojov ložísk a nerastov....25

Zabezpečenie ekologickej stability a konektivity územia, vyplývajúce z priemetu regionálnych územných systémov ekologickej stability, miestnych územných systémov ekologickej stability a z krajinnoplánovacích štúdií 25

Požiadavky na zabezpečenie adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy....26

6. HLAVNÉ POŽIADAVKY NA ÚZEMIE OBCE Z HĽADISKA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA 26

Požiadavky z hľadiska širších územných vzťahov....26

Požiadavky z hľadiska priestorového usporiadania a funkčného využívania územia....26

Požiadavky na riešenie rozvoja miestnych systémov dopravy a na zabezpečenie technickej vybavenosti....27

7. POŽIADAVKY NA OCHRANU KULTÚRNEHO DEDIČSTVA....28

8. POŽIADAVKY NA OBSAH A ROZSAH RIEŠENIA....29

Požiadavky na obsah územného plánu obce....29

Požiadavky na spôsob spracovania územného plánu obce....31

Požiadavky na metodiku a minimálny požadovaný rozsah a usporiadanie údajov záväznej textovej časti územného plánu....31

Požiadavky na vymedzenie plôch pre verejnoprospešné stavby 32

9. INFORMÁCIA O POTREBE VYPRACOVANIA VARIANTNÉHO NÁVRHU RIEŠENIA....32

Základné údaje:

Názov územnoplánovacej dokumentácie:
Územný plán obce Kalameny
Obstarávateľ:
Obec Kalameny, Obecný úrad Kalameny, Kalameny 70, 034 82 Lúčky, IČO: 00315303,
Kód obce: 510530
Odborne spôsobilá osoba na obstarávanie ÚPP a ÚPD poverená obstarávaním ÚPN:
Ing. arch. Ján Baran, registračné č. 446; email: auplanstav@gmail.com
Spracovateľ Zadania pre vypracovanie Územného plánu obce Kalameny:
Ing. arch. Ján Baran, registračné č. 446
Dátum spracovania Správy o stave územnoplánovacej dokumentácie: 10.2026

1. PRIEMET ÚZEMIA OBCE

Základné údaje o obci:	
Kód obce:	510530
Názov okresu:	Ružomberok
Názov kraja:	Žilinský samosprávny kraj
Štatút obce:	obec
Prvá písomná zmienka o obci:	1375
Celková výmera územia obce:	870,27 ha
Nadmorská výška obce:	552 až 997 m.n.m.
Počet obyvateľov (r. 2025):	413
Hustota obyvateľstva:	47,9 obyvateľov/km^2

Obec Kalameny je súčasťou Žilinského samosprávneho kraja a nachádza sa v okrese Ružomberok a regióne Liptov. Nachádza sa približne 13,7 km km severovýchodne od okresného mesta Ružomberok a východne 50 km od krajského mesta Žilina. Katastrálne územie obce Kalameny susedí s katastrálnymi územiami: Liptovská Sielnica, Sestrč, Malatiná, Lúčky a Liptovská Teplá. Celková rozloha katastrálneho územia obce je 870,27 ha, priemerná hustota osídlenia je tak 47,9 obyvateľov na km^2. Obec má evidovaných 413 obyvateľov k 31.12.2022.

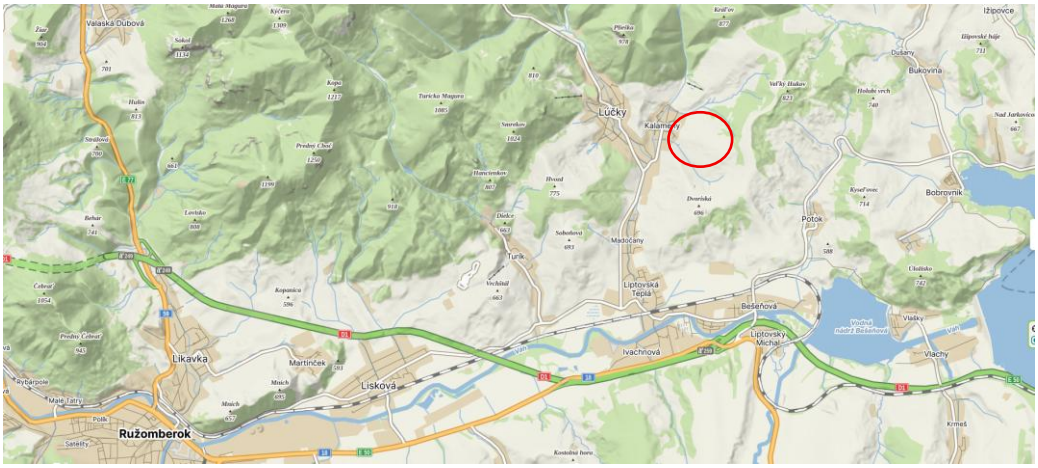
Obec Kalameny leží pod južným úpätím Chočských vrchov, pri vyústení Kalamickej doliny do Liptovskej kotliny. Nachádza sa 13,7 km severovýchodne od mesta Ružomberok a 4 km od železničnej stanice Liptovská Teplá, na rozhraní Liptova a Oravy, v nadmorskej výške 568 m n.m. (stred obce). V katastri obce sa nachádza vrch Plieška (977 m n.m.), Sielnická hora (1 051 m n.m.) a Sestrč (999,9 m n.m.), patriace do Chočských vrchov. Na Sestrči stoja zvyšky niekdajšieho Veľkého hradu liptovského, z ktorého sú dnes už len ruiny. Obec sa nachádza na území geotermálnej štruktúry Liptovskej kotliny s prirodzenými vývermi minerálnych a termálnych vôd, najvýznamnejšie v susediacich obciach - Lúčky a Bešeňová. Najbližšou susednou obcou je obec Lúčky, kde sa nachádzajú známe žriedlové a klimatické kúpele. Pri vstupe do Kalamickej doliny vyviera viacero termálnych prameňov, ktoré sú chemickým zložením aj teplotou identické s lúčanskými liečivými prameňmi. Obec tu vybudovala jazierko, kde sa dá celoročne kúpať. Územie obce patrí do hlavného povodia Váhu. Prevažnú časť územia odvodňuje prítok Váhu prameniaci v pohorí Chočských vrchov, potok Kalamenianka.

Nad Kalamenmi tvorí impozantnú kulisu Veľký Choč (1 611 m n.m.) - najvyšší vrch Chočských vrchov. Tiahnu sa ako úzke pásmo horských skupín na severnom obvode Liptovskej kotliny, kde sa končia naraz zlomom, podľa ktorého sa v neogéne (mladšie treťohory) vyzdvihli. Jeho priebeh v západnej časti je označovaný ako chočský alebo prosečniansky zlom. Predovšetkým z charakteru samotných Chočských vrchov vyplýva, že v najbližšom okolí Kalamien je terén značne pestrý a členitý. Celá oblasť sa rozpadá na množstvo väčších, či menších vrchov a vŕškov, vetviacich sa hrebienkov a doliniek. Smerom z obce do Chočských vrchov ďalej pokračuje hlavná, Kalamická dolina (dlhá cca 5 km), ktorou vedie cesta na Oravu. Vpravo prvá dolinka je Staníková, prvá vľavo sa nazýva Poza Pliešku, druhá vľavo Španía a tretia vľavo Brestová. Hlavnou dolinou sa dá dostať až do katastra obce Malatiná. Cesta sa však z asfaltovej mení na lesnú, takže je vhodná len na bicykle, autom sa však až do Malatinej prejsť nedá.

Obec Kalameny má charakter vidieckeho sídla s prevažne lineárnou pôdorysnou štruktúrou, ktorej priestorové usporiadanie je podmienené geomorfologickými pomermi a konfiguráciou údolia. Historická sídelná štruktúra sa postupne rozvíjala a dopĺňala novšou obytnou zástavbou. Centrálny priestor je tvorený v centrálnej časti zastavaného územia, v ktorom sa nachádza rímskokatolícky kostol a obecný úrad.

Obec Kalameny je koncovou obcou z dôvodu ukončenia cestnej siete v jej severnej časti.

Hlavnou dopravnou osou je komunikácia vedená v severojužnom smere s miernymi smerovými odchýlkami, pozdĺž ktorej je situovaná zástavba rodinných domov s nejednotnou stavebnou čiarou. Ide o cestu III. triedy č. 2217, ktorá sa končí v centrálnej časti obce. Ostatné komunikácie v katastrálnom území sú miestnymi komunikáciami v správe obce.

Obrázok č. 1: Širšie vzťahy
Zdroj: Katastrálna mapa 2026

Obrázok č. 2: Vymedzenie hranice riešeného územia
Zdroj: Katastrálna mapa 2026

Obrázok č. 3: Znázornenie cestnej siete riešeného územia k 1.1.2026
Zdroj: SSC 2026

2. DÔVODY PRE OBSTARANIE ÚZEMNÉHO PLÁNU

Obec Kalameny sa rozhodla obstarať nový územný plán obce (ďalej ÚPN-O) najmä z nasledujúcich dôvodov:

- Zmena legislatívy v oblasti územného plánovania a stavebného zákona, je platný a účinný nový všeobecne záväzný predpis – zákon č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní a v platnosti sú nové vykonávacie vyhlášky k obsahu a spôsobe spracovania - vyhláška č. 392/2023 Z. z. o obsahu a spôsobe spracovania územnoplánovacej dokumentácie a o územnoplánovacích podkladoch a všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie územia a funkčné využívanie územia, vyhláška č. 69/2024 Z. z. o územnotechnických požiadavkách na výstavbu a vyhláška č. 153/2024 Z. z. o štandardoch a metodike spracovania územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov.
- Obec nemá spracovaný ÚPN-O ani územnoplánovací podklad, ktorý by koncepčne usmerňoval jej urbanistický rozvoj. Preto hlavným dôvodom je obstarania ÚPN-O v súlade so zákonom č. 200/2022 Z.z. o územnom plánovaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ÚP") a Vyhlášky č. 392/2023 Z. z. o obsahu a spôsobe spracovania územnoplánovacej dokumentácie a o územnoplánovacích podkladoch a všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia (ďalej len „Vyhláška") ako základný podklad pre ďalší rozvoj obce Kalameny.
- Dôvodom pre obstaranie ÚPN-O je potreba posúdiť a overiť súčasné smerovanie územného rozvoja v obci Kalameny vo vzťahu k smerovaniu celého vidieckeho regiónu Liptov a overiť podmienky zmien a navrhnúť možné riešenia vybraných problémov a javov na území obce, ktoré môžu ovplyvniť alebo podmieniť priestorové usporiadanie územia a funkčné využívanie územia.
- Podrobne zmapovať, zhodnotiť a zaregulovať celé záujmové územie obce, rešpektovať vlastnícke vzťahy.
- Navrhnúť a územne vymedziť jednotlivé verejnoprospešné stavby.
- Navrhnúť opatrenia na zmiernenie dôsledkov klimatických zmien na riešené územie.
- Obec pre svoj ďalší plánovaný rozvoj potrebuje vypracovať nový ÚPN, aby pre svoj ďalší rozvoj mala tento základný dokument rozvoja obce v podobe prehľadnej, aktuálnej a ucelenej.
- Zabezpečenie optimálnych zásad koordinácie stavebnotechnických, priestorových a územných aktivít v obci a priľahlej krajine prostredníctvom nového územného plánu.
- Umožniť v rámci limitov územia rozvoj vitálnych funkcií obce, rozvoj obytnej funkcie, služieb, podnikateľských aktivít, rekreácie a turizmu.
- Chrániť prírodné a kultúrne hodnoty, upriamiť pozornosť na riešenie ekologických problémov obce a rešpektovať nové zmeny technického, civilizačného a sociálno-ekonomického charakteru.
- Nový územný plán bude podkladom pre vydanie záväzných stanovísk pre realizáciu rozvojových zámerov.

Podkladom pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie je Program rozvoja obce Kalameny na roky 2023 - 2030 a nadradená územnoplánovacia dokumentácia Územný plán veľkého územného celku Žilinský kraj.

Obec Kalameny pristúpila k obstaraniu nového územného plánu v súlade so zákonom č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní v znení neskorších predpisov. Cieľom spracovania nového ÚPN obce je vytvoriť strategický dokument a rozhodovací nástroj pre koordináciu územného rozvoja, reguláciu výstavby a ochranu hodnôt územia v súlade so zásadami trvalo udržateľného rozvoja.

Pred spracovaním zadania boli oslovené dotknuté orgány štátnej správy, samosprávy, správcovia a vlastníci inžinierskych sietí a právnické osoby, ktorí poskytli podklady, ktoré budú

využité pri spracovaní ÚPN-O.

Zadanie pre vypracovanie Územného plánu obce Kalameny bude po schválení Obecným zastupiteľstvom v Kalamenoch základným zadávacím dokumentom, ktorý stanoví hlavné ciele a požiadavky, obsah, rozsah a formu spracovania územnoplánovacej dokumentácie obce v súlade so zákonom a vyhláškami.

3. URČENIE HLAVNÝCH CIEĽOV A PRINCÍPOV ÚZEMNÉHO ROZVOJA OBCE VYPLÝVAJÚCICH Z KONCEPCIE ÚZEMNÉHO ROZVOJA REGIÓNU

Platnou územnoplánovacou dokumentáciou Žilinského samosprávneho kraja je Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja, Pri riešení ÚPN-O Kalameny je nutné rešpektovať Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja a jeho Zmeny a doplnky, resp. jeho záväznú časť - Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 223/1998 Z.z. z 26. mája 1998, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Žilinský kraj, Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 6/2005 o záväzných častiach zmien a doplnkov, Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 17/2009 o záväzných častiach Zmien a doplnkov č. 3, Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 26/2011 o záväzných častiach Zmien a doplnkov č. 4 a Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 49/2018 o záväzných častiach Zmien a doplnkov č. 5 Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja.

Súčasťou tejto dokumentácie sú aj konkrétne podmienky rozvoja a regulatívy vzťahujúce sa na riešené územie (katastrálne územie Kalameny), ktoré vychádzajú zo záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie vyššieho územného celku. V záväznej časti sú nasledovné záväzné regulatívy územného rozvoja Žilinského samosprávneho kraja v Znení zmien a doplnkov č.5 :

ZÁVÄZNÁ ČASŤ ÚZEMNÉHO PLÁNU VEĽKÉHO ÚZEMNÉHO CELKU ŽILINSKÉHO KRAJA – ÚPLNÉ ZNENIE

Návrhový rok 2015 uvedený v záväznej časti platného Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja sa nahrádza návrhovým rokom 2025 v celom rozsahu záväznej časti. Výhľadový rok sa posúva po roku 2025.

I. Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia

1. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA, OSÍDLENIA A ROZVOJA SÍDELNEJ ŠTRUKTÚRY

1.1 vytvárať podmienky pre vyvážený rozvoj Žilinského kraja v oblastiach osídlenia, ekonomickej, sociálnej a technickej infraštruktúry pri zachovaní zdravého životného prostredia a biodiverzity v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja,

1.5 formovať sídelnú štruktúru na nadregionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,

1.10 podporovať ako ťažiská osídlenia nižších úrovní v Žilinskom kraji :

1.10.1 liptovskomikulášsko-ružombersko-dolnokubínske ťažisko osídlenia ako ťažisko osídlenia druhej úrovne,

1.11 podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové sídelné priestory vytváraním ich funkčnej komplexnosti so zohľadnením ich regionálnych súvislostí,

1.12 podporovať nástrojmi územného rozvoja diverzifikáciu ekonomickej základne ťažísk osídlenia pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území,

1.13 sledovať pri decentralizácii riadenia rozvoja územia vytváranie polycentrických systémov - sietí miest a aglomerácií, ktoré efektívne podporujú vytváranie vyššej komplexnosti regionálnych celkov,

1.14 formovať ťažiská osídlenia uplatňovaním princípov decentralizovanej koncentrácie,

1.15 upevňovať vnútroštátne sídelné väzby medzi ťažiskami osídlenia,

1.16 vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej štruktúry

1.16.1 podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa :

b) žilinsko-podtatranskú rozvojovú os : Žilina-Martin-Poprad-Prešov,

1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva, založeného na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka nasledovnými opatreniami :

1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,

1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,

1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko-priestorové prostredie,

1.17.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrám, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocennné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,

1.18 rešpektovať jestvujúce vojenské objekty a ich ochranné a bezpečnostné pásma pri novej výstavbe; jednotlivé stupne ďalšej projektovej dokumentácie prerokovať s Ministerstvom obrany Slovenskej republiky,

1.19 rešpektovať jestvujúce územie vnútorných kúpeľných území kúpeľných miest pri novej výstavbe,

1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr, a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene a národných kultúrnych pamiatok, lokalít tvoriacich charakteristické panorámy chránených území, národnú sústavu chránených území v príslušnej kategórii a stupni ochrany a medzinárodne chránených území (ramsarské lokality, lokality NATURA),

1.21 ďalšie rozvojové plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územia, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce; v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu pre vnútrosídelnú a vnútroareálovú zeleň.

2. V OBLASTI SOCIÁLNEJ INFRAŠRUKTÚRY

2.14 zachovať územné predpoklady pre prevádzku a činnosť existujúcej siete a rozvoj

nových kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasti existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu.

3. V OBLASTI ROZVOJA REKREÁCIE, TURISTIKY, CESTOVNÉHO RUCHU A KÚPEĽNÍCTVA

3.1 vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny funkčno - priestorový subsystém turistiky, rekreácie a cestovného ruchu v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja, hlavne z miest a ktorý vytvorí optimálnu ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú,

3.2 podporovať diferencované regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu na zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti, najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, na upevňovaie zdravia a rekondíciu obyvateľstva, predovšetkým v mestách Žilina, Ružomberok, Martin a Liptovský Mikuláš a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja,

3.8 v oblasti kúpeľníctva

3.8.1 dobudovať a modernizovať prírodné liečebné kúpele medzinárodného a celoštátneho významu Rajecké Teplice, Turčianske Teplice, Lúčky, Korytnica a Liptovský Ján,

3.8.4 podporovať ťažiskové územia kúpeľného a zdravotného cestovného ruchu - kúpeľné miesta Korytnica, Kunerad, Rajecké Teplice, Lúčky, Liptovský Ján a Turčianske Teplice za súčasného rešpektovania ochrany vnútorných kúpeľných území,

3.9 vypracovaním regionálnej stratégie a náväzného generelu cestovného ruchu previazať ciele rekreačného a poznávacieho turizmu a kúpeľníctva; podporovať tvorbu mikroregionálnych stratégií a územnoplánovacej dokumentácie (hlavne územných plánov zón) pre lokality a strediská cestovného ruchu a kúpeľníctva,

3.10 využiť potenciál geotermálnej energie na báze termálnych vôd pre rekreáciu a cestovný ruchv v geotermálnej oblasti Žilinskej kotliny, Turčianskej kotliny, Liptovskej kotliny a Skorušinskej panvy pri rešpektovaní záujmov ochrany prírody a zdrojov pitných vôd,

3.14 podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na navrhované cyklomagistrály.

4. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA Z HĽADISKA EKOLOGICKÝCH ASPEKTOV, OCHRANY PÔDNEHO FONDU, OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY A OCHRANY KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách

4.1.3 biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu,

4.2 rešpektovať podmienky ochrany prírody v súlade so schváleným národným zoznamom území európskeho významu,

4.3 dodržiavať pri hospodárskom využívaní území, začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky

4.3.5 pre navrhované chránené vtáčie územia a dodržiavať ochranné podmienky stanovované samostatne osobitným predpisom pre každé chránené vtáčie územie,

4.4 zachovať prirodzený charakter vodných tokov, zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi,

4.5 zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami - trávne porasty, stromová a krovinová vegetácia a vylúčiť všetky aktivity, ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických vyživovacích a ochranných látok, skládky odpadov a pod.),

4.6 stabilizovať spodnú hranicu lesov a zvýšiť ich biodiverzitu ako ekotónovú zónu les - bezlesie,

4.7 podporovať extenzívne leso-pasienkárske využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinársky a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou,

4.8 zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec),

4.8.1 ak nie je schválená ÚPD obce, tak chrániť pred optickým znehodnotením stavebnou činnosťou lokality, tvoriace charakteristické krajinné panorámy,

4.8.2 preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniovom zábere krajiny, alebo inom technickom diele :

a) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu - krajinný obraz (harmónia, kompozícia, vyváženosť, mierkovitosť),
b) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnej panorámy miesta alebo línie,
c) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií, alebo ich zmenu,
d) prínos možných vizuálnych vnemov z krajinného obrazu priamo z navrhovaných diel (diaľnice),
e) dopad na psychologické pôsobenie navrhovaných stavieb v krajine,
f) dopad na biodiverzitu, prvky ÚSES a biotopy chránených druhov,

4.9 zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene,

4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory, pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.),

4.12 rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu; osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti,

návštevnosti podľa schválených územných plánov obcí, aktualizovaných územnoplánovacích podkladov a dokumentov a koncepcií rozvoja jednotlivých oblastí kraja a obcí v záujme trvalej a objektívnej ochrany prírodného prostredia Žilinského kraja,

4.20 vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovísk v alúviách vodných tokov,

4.21 zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, uličného parteru, zachovania charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a

architektonických dominánt, zachovanie archelogických nálezísk.

5. V OBLASTI ROZVOJA NADRADENEJ DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

5.3 infraštruktúra cestnej dopravy

5.3.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľníc až ciest III. triedy - definovanú pasportom Slovenskej správy ciest „Miestopisný priebeh cestných komunikácií“ - ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia a cestnými pozemkami v rámci zastaveného územia kraja,

6. V OBLASTI VODNÉHO HOSPODÁRSTVA

6.1 rešpektovať z hľadiska ochrany vôd

6.1.1 ochranné pásma vodárenských zdrojov,

6.1.4 ochranné pásma prírodných liečivých vôd Martin, Liptovská Osada (Korytnica-kúpele), Lúčky, Turčianske Teplice, Rajecké Teplice a prírodných minerálnych vôd Budiš, Kláštor pod Znievom, Martin, Mošovce, Socovce, Korytnica,

6.4 podporovať rozvoj skupinových vodovodov pre zásobovanie obyvateľov a uvažovaný územný rozvoj zabezpečením výstavby týchto stavieb :

6.4.19 SKV Lúčky - Kalameny, využitie prebytku vody z VZ Malatíny

6.5 podporovať rozvoj miestnych vodovodov v obciach a ich miestnych častiach s nedostatočným zásobovaním pitnou vodou, mimo dosahu SKV a v obciach bez verejného vodovodu,

6.6. zabezpečiť rozvoj verejných kanalizácií v súlade s vecnými požiadavkami smernice 91/271/EHS (trasponovanými do zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách), vrátane časového harmonogramu, s cieľom vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd do roku 2015. To znamená :

6.6.3. ak je v aglomeráciách s veľkosťou pod 2 000 EO vybudovaná stoková sieť, alebo sa aglomerácia nachádza v území vyžadujúcu zvýšenú ochranu podzemných vôd, povrchových vôd, prírodných liečivých vôd a prírodných minerálnych vôd, zabezpečiť primeranú úroveň čistenia komunálnych odpadových vôd alebo splaškových odpadových vôd tak, aby bola zabezpečená požadovaná miera ochrany recipienta; opatrenia budú realizované priebežne v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií,

6.6.4. zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovaní a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta,

6.6.5. vylúčiť vypúšťanie čistiarenského kalu a obsahu žúmp do povrchových vôd a podzemných vôd,

6.7.2 pre aglomerácie viac ako 2 000 EO

a) Liptovská Teplá, vybudovanie kanalizácie v obciach Ivachnová, Kalameny (pričlenená obec), Liptovské Sliače, rekonštrukcia ČOV Liptovská Teplá,

6.11 v súlade s Plánom manažmentu čiastkového povodia Váh realizovať opatrenia na dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015,

6.12 zabezpečiť likvidáciu povodňových škôd z predchádzajúcich rokov a budovať protipovodňové opatrenia na tokoch v území, ktoré je ohrozované povodňovými

prietokmi a dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí,

6.13 na ochranu územia pred povodňami po dohode s ochranou prírody:

6.13.2 vytvoriť podmienky účasti obcí na riešení povodňovej ochrany v zmysle Organizačnej smernice č. 5/2008 Slovenského vodohospodárskeho podniku š.p. Žilina a možnosti financovania v rámci Operačného programu Životné prostredie, Prioritná os 2 „Ochrana pred povodňami“, operačný cieľ : 2.1. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami,

6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh; úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriameniam tokov,

6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,

6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika,

6.14 rešpektovať pásma ochrany verejných vodovodov, verejných kanalizácií a vodohospodárskych stavieb.

7. V OBLASTI NADRADENEJ ENERGETICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

7.7 podporovať rozvoj plynofikácie územia kraja, chrániť koridory existujúcich a navrhovaných plynovodov a plynárenských zariadení,

7.9 zriaďovať zásobovacie VTL a STL prepojovacie sústavy plynovodov hlavne v okresoch Námestovo, Ružomberok, Liptovský Mikuláš,

7.10 zamerať sa v spotrebe zemného plynu na jeho využívanie :

7.10.2 ako alternatívne palivo pre pohon motorových vozidiel hlavne v hromadnej (MHD, prímestská doprava) a individuálnej doprave,

7.11 vytvoriť územné podmienky pre realizáciu plynárenských zariadení, prípadne ich rekonštrukciu a pri využívaní územia chrániť vybudované plynárenské zariadenia predpísanými ochrannými pásmami,

7.13 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike,

7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb pri zohľadnení miestnych podmienok,

7.15 znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát.

8. V OBLASTI ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

8.3 zabezpečiť lokality pre výstavbu zariadení súvisiacich s triedením, recykláciou, využívaním a zneškodňovaním odpadov v obciach, určených v územnom pláne,

9. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA Z HĽADISKA HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA

9.1. zamerať hospodársky rozvoj jednotlivých okresov v kraji na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v súlade s kvalifikačnou štruktúrou obyvateľstva s cieľom znížiť vysokú mieru nezamestnanosti vo väčšine okresov kraja,

10. V OBLASTI TELEKOMUNIKÁCIÍ

10.1 zabezpečiť realizáciu hlavných a strategických cieľov, stanovených v telekomunikačných projektoch,

11. V OBLASTI PÔŠT

11.1 rešpektovať koncepčné materiály schválené vládou SR a MDPT SR,

II. Verejnoprospešné stavby

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou záväzných regulatívov sú tieto :

3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

3.1 vodohospodárske stavby

a) SKV Lúčky - Kalameny, využitie prebytku vody z VZ Malatíny,

3.1.3 kanalizácie a čistiarne odpadových vôd a s nimi súvisiace stavby :

3.1.3.2 pre aglomerácie viac ako 2 000 EO :

a) Liptovská Teplá, vybudovanie kanalizácie v obciach Ivachnová, Kalameny, Liptovské Sliače, rekonštrukcia ČOV Liptovská Teplá,

3.3. pošta a telekomunikácie

3.3.1 súvisiace stavby pre rozvoj telekomunikácií na dosiahnutie špičkovej medzinárodnej úrovne telekomunikačných služieb,

4. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH PROBLÉMOV A STRETOV V ÚZEMÍ OBCE

Územný plán obce Kalameny sa stane po schválení v obecnom zastupiteľstve právne záväzným dokumentom, ktorý usmerní rozvoj obce a určí záväzné regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania celého katastrálneho územia tak, aby bola urbanistickou koncepciou zabezpečená komplexnosť a únosnosť rozvoja obce, pri rešpektovaní záväznej časti ÚPN VÚC Žilinského kraja, ochranných pásiem a ekologickej stability územia.

Hlavné problémy a nedostatky v území obce:

a) Demografický vývoj a stabilizácia obyvateľstva – dlhodobo mierne klesajúci, v posledných rokoch kolísavý počet obyvateľov a potreba vytvárania podmienok na stabilizáciu obyvateľstva, najmä podporou bývania a udržania mladých rodín.

b) Primeraný rozvoj bývania a občianskej vybavenosti – potreba koordinovať využitie pripravovaných plôch pre individuálnu bytovú výstavbu s kapacitnými možnosťami občianskej vybavenosti, najmä materskej školy a služieb pre obyvateľov.

c) Nedostatočne rozvinutá rekreačná infraštruktúra – chýbajúce vybavenie a služby v lokalite termálneho prameňa a jazierka Močilo, najmä hygienické zázemie, parkovanie a súvisiace služby.

d) Nedostatočne využitý potenciál cestovného ruchu – potreba rozvoja pešej turistiky, cykloturistiky a rekreačných aktivít v nadväznosti na prírodné hodnoty Chočských vrchov a širšieho územia Liptovského hradu.

e) Nedostatočný technický stav a vybavenosť dopravnej infraštruktúry – potreba rekonštrukcie miestnych komunikácií, doplnenia chýbajúcich úsekov ciest a chodníkov a riešenia parkovacích kapacít.

f) Nedostatočné podmienky pre cyklistickú dopravu – chýbajúce bezpečné cyklistické prepojenia na širšiu regionálnu sieť.

g) Nedobudovaná technická infraštruktúra – absencia splaškovej kanalizácie a čistiarne odpadových vôd, ako aj čiastočná plynofikácia obce.

h) Slabšia ponuka pracovných príležitostí a služieb – obmedzené možnosti zamestnania a podnikania priamo v obci a zvýšená závislosť od dochádzky za prácou a službami.

Pozitívne javy a hodnoty územia obce Kalameny:

a) Zachovaná historická pôdorysná štruktúra obce s prevažne lineárnym charakterom zástavby a vidieckym charakterom sídla.
b) Atraktívne prírodné prostredie Chočských vrchov a zachované prírodné, krajinno-ekologické a estetické hodnoty územia.
c) Výskyt hodnotných prírodných prvkov, najmä vodného toku Kalamenianka, lesných porastov a trvalých trávnych porastov.
d) Existencia Chráneného vtáčieho územia Chočské vrchy a ďalších prvkov územného systému ekologickej stability.
e) Výskyt prirodzeného termálneho prameňa s jazierkom Močilo s potenciálom rozvoja rekreačných a turistických aktivít.
f) Výhodná poloha obce v turisticky atraktívnom regióne Liptova, v blízkosti kúpeľnej obce Lúčky, Liptovského hradu a turisticky atraktívnych oblastí Chočských vrchov.
g) Potenciál rozvoja vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky, cykloturistiky a pešej turistiky.
h) Možnosti primeraného rozvoja bývania a občianskej vybavenosti formou dostavby a využitia disponibilných plôch v zastavanom území.
i) Existujúca dopravná a technická infraštruktúra vytvárajúca základné predpoklady pre ďalší rozvoj obce.

Hlavné strety záujmov a obmedzenia vyplývajúce z:

- Ochrany prírodných liečivých zdrojov a ich ochranných pásiem – ochranné pásmo I. stupňa a ochranné pásmo II. stupňa prírodných liečivých zdrojov v Lúčkach, vyhlásené vyhláškou MZ SR č. 56/2005 Z. z. Ochranné pásmo I. stupňa zahŕňa aj časť územia v doline Kalamenianky, ktorá chráni vývervovú oblasť prameňa LM-33 a hydrogeologického vrtu HGL-2. V ochranných pásmach je potrebné rešpektovať obmedzenia činností, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť kvalitu, zdravotnú bezchybnosť, množstvo a výdatnosť prírodnej liečivej vody.
- Ochrany prírody a krajiny – Chránené vtáčie územie SKCHVU050 Chočské vrchy a prvky územného systému ekologickej stability.
- Potrebné je rešpektovať ekostabilizačné a manažmentové opatrenia nadregionálneho biocentra *Bc1n Chočské vrchy*
- Ochrany vodných pomerov – vodné toky, ich ochranné a pobrežné pásma, záplavové územia a povodňové ohrozenie.
- Geologických a geomorfologických pomerov – svahové deformácie, zosuvné územia a ďalšie prírodné obmedzenia využitia územia.
- Ochrany poľnohospodárskej a lesnej pôdy – obmedzenia vyplývajúce z legislatívy ochrany poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov.

- Ochranných pásiem dopravnej a technickej infraštruktúry – obmedzenia vyplývajúce z umiestnenia a prevádzky dopravných trás, vedení a zariadení technickej infraštruktúry.
- Ochrany kultúrno-historických a archeologických hodnôt – potreba rešpektovania evidovaných kultúrnych a archeologických hodnôt územia.
- Rozvojových zámerov bývania a cestovného ruchu – stret požiadaviek na rozširovanie zastavaného územia a rekreačných aktivít s ochranou prírodných hodnôt, krajinného rázu a vodných zdrojov.

5. POŽIADAVKY NA RIEŠENIE VYPLÝVAJÚCE Z DEMOGRAFICKÝCH, SOCIÁLNYCH, EKONOMICKÝCH A ENVIRONMENTÁLNYCH POTRIEB OBCE

Tendencie a predpoklady vývoja obyvateľstva

Demografický vývoj obce Kalameny sa v dlhodobom časovom horizonte vyznačuje kolísaním počtu obyvateľov. V období rokov 1996 – 2009 zaznamenala obec postupný populačný rast, pričom najvyšší počet obyvateľov dosiahla v roku 2009 (488 obyvateľov). Od uvedeného obdobia sa prejavuje postupný pokles počtu obyvateľov, ktorý pokračoval aj v nasledujúcich rokoch. Kým v roku 2015 mala obec 474 obyvateľov, v roku 2022 to bolo 439 obyvateľov a ku koncu roka 2025 už len 413 obyvateľov.

Na nepriaznivom demografickom vývoji sa v poslednom sledovanom období podieľa prirodzený úbytok obyvateľstva, spôsobený prevahou počtu zomretých nad počtom živonarodených, ako aj záporné migračné saldo. Z hľadiska prirodzeného a migračného pohybu možno obec v poslednom sledovanom období zaradiť medzi regresívne vidiecke sídla s nepriaznivým populačným vývojom.

Veková štruktúra obyvateľstva vykazuje znaky starnutia populácie. Podľa údajov za rok 2025 dosahoval priemerný vek obyvateľov 45,5 roka a index starnutia 195,5 %. Podiel obyvateľov v poproduktívnom veku dosahoval 20,8 %, zatiaľ čo podiel obyvateľov v predproduktívnom veku predstavoval iba 10,7 %.

V ďalšom vývoji možno predpokladať pokračovanie nepriaznivých tendencií prirodzeného pohybu obyvateľstva a postupné zvyšovanie podielu starších vekových skupín. Vývoj celkového počtu obyvateľov bude vo významnej miere závisieť od migračnej bilancie, najmä od vytvorenia podmienok pre stabilizáciu mladších vekových skupín a prílev nových obyvateľov.

Z hľadiska budúceho územného rozvoja je potrebné vytvárať primerané územné podmienky pre rozvoj bývania, predovšetkým individuálnej bytovej výstavby, podporovať stabilizáciu mladých rodín a zabezpečiť primeranú dostupnosť občianskej a sociálnej vybavenosti. Pri návrhu rozvojových plôch je potrebné zohľadniť demografické tendencie, reálne možnosti rastu obyvateľstva a kapacitné možnosti technickej a dopravnej infraštruktúry.

Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva:

Ukazovateľ	1996	2002	2006	2014	2019	2020	2021	2022	2025
Živonarodení	7	5	6	4	3	2	4	4	4
Zomretí	6	2	5	2	4	6	8	5	3
Prirodzený prírastok	+1	+2	+1	+2	-1	-4	-4	-1	+1
Migračné saldo	-6	+20	+13	+3	-7	+1	-1	-5	-9
Celkový prírastok	-5	+22	+14	+5	-8	-3	-5	-6	-8

Zdroj: PHSR obce Kalameny 2023 – 2030, ŠÚ SR, DATAcube, tabuľka celkového prírastku obyvateľstva. kalameny.sk

Vývoj počtu obyvateľov 1996 – 2025

Rok:	Počet obyvateľov:	Poznámka:
1996	447	
2009	488	
2015	474	
2021	450	(SODB 2021)
2022	439	
2025	413	

Zdroj: PHSR obce Kalameny, DATAcube, ŠÚ SR; údaj za rok 2025 podľa aktuálnej štatistickej databázy.

Z údajov vyplýva:

Prirodzený pohyb
- V staršom období bol prirodzený prírastok prevažne kladný.
- Od roku 2019 prevažuje počet zomretých nad počtom živonarodených.
- V roku 2021 dosiahol prirodzený úbytok až 4 osoby.

Migračný pohyb
- V rokoch 2002 a 2006 bol migračný prírastok výrazne kladný.
- V roku 2019 bolo migračné saldo −7 osôb.
- V roku 2021 dosiahlo −1 osobu a v roku 2022 −5 osôb.

To znamená, že v poslednom sledovanom období sa na poklese počtu obyvateľov podieľali oba faktory – prirodzený úbytok aj záporné migračné saldo.

Podrobné údaje zo SODB 2021

Pre územnoplánovaciu dokumentáciu sú dôležité predovšetkým nasledujúce ukazovatele.

Sčítanie k 1. 1. 2021

Základné demografické charakteristiky:

Ukazovateľ	Počet	Podiel
Obyvateľstvo spolu	450	100 %
Muži	225	50 %

Ženy	225	50 %
Priemerný vek	43,08 roka	–
Hustota obyvateľstva	51,71 os./km²	–

Veková štruktúra

Veková kategória	**Počet**	**Podiel**
Predproduktívny vek (0 – 14 rokov)	59	13,11 %
Produktívny vek (15 – 64 rokov)	303	67,33 %
Poproduktívny vek (65 a viac rokov)	88	19,56 %
Spolu	450	100 %

Vzdelanostná štruktúra

Dosiahnuté vzdelanie	**Počet**	**Podiel**
Bez ukončeného vzdelania (0 – 14 rokov)	36	8,00 %
Základné	84	18,67 %
Stredné odborné – učňovské	109	24,22 %
Úplné stredné s maturitou	121	26,89 %
Vyššie odborné	13	2,89 %
Vysokoškolské	85	18,89 %
Bez školského vzdelania (15 a viac rokov)	0	0 %
Nezistené	2	0,44 %
Spolu	450	100 %

Rodinný stav

Rodinný stav	**Počet**	**Podiel**
Slobodní/slobodné	189	42 %
Ženatí/vydaté	198	44 %
Rozvedení/rozvedené	27	6 %
Vdovci/vdovy	36	8 %
Spolu	450	100 %

Národnostná štruktúra

Národnosť	**Počet**	**Podiel**
Slovenská	441	98,00 %
Česká	2	0,44 %
Maďarská	2	0,44 %
Moravská	2	0,44 %
Nezistená	3	0,67 %
Spolu	450	100 %

Náboženské vyznanie

Vyznanie	**Počet**	**Podiel**

Rímskokatolícke	383	85,11 %
Evanjelické	9	2,00 %
Bez vyznania	49	10,89 %
Ostatné	6	1,33 %
Nezistené	3	0,67 %
Gréckokatolícke	0	0 %
Spolu	450	100 %

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Ukazovateľ	**Počet**	**Podiel**
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	230	51,11 %
Zamestnanci	190	82,61 % z ekon.aktívnych
Podnikatelia	26	11,30 %
Nezistené	13	5,65 %
Iné	1	0,44 %

Domový a bytový fond podľa SODB 2021

Ukazovateľ	**Počet**
Domy spolu	148
Rodinné domy	139
Bytové domy	0
Byty spolu	149
Byty v rodinných domoch	140
Byty v bytových domoch	0
Obecné byty	0
Priemerná podlahová plocha bytu v rodinnom dome	137,12 m²
Obývanosť bytov obyvateľmi s trvalým pobytom	81,08 %

Zdroj: PHSR obce Kalameny, SODB 2021.

Národnostné zloženie obyvateľstva Kalamien bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom výrazne dominovala slovenská národnosť s 98,0 % obyvateľov (441 zo 450 osôb). Z ostatných národností bolo zastúpenie českej, maďarskej a moravskej národnosti, pričom každá z nich predstavovala 0,44 % obyvateľov obce (zhodne po 2 osoby). Národnosť nebola zistená u 0,67 % obyvateľov (3 osoby).

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1. 1. 2021) 18,67 % obyvateľov obce ukončené základné vzdelanie (84 osôb). Stredoškolské odborné vzdelanie bez maturity malo 24,22 % obyvateľov (109 osôb) a úplné stredné vzdelanie s maturitou 26,89 % obyvateľov (121 osôb). Vyššie odborné vzdelanie dosiahlo 2,89 % obyvateľov (13 osôb) a vysokoškolské vzdelanie malo 18,89 % obyvateľov obce (85 osôb). Do skupiny bez ukončeného vzdelania vo veku 0 – 14 rokov patrilo 8,0 % obyvateľov (36 osôb). Nezistené vzdelanie bolo evidované u 0,44 % obyvateľov (2 osoby). Z uvedených údajov vyplýva, že v obci má pomerne výrazné zastúpenie obyvateľstvo so stredoškolským vzdelaním, pričom podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov dosahuje

takmer pätinu celkového počtu obyvateľov.

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 85,11 % obyvateľov (383 zo 450 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 10,89 % obyvateľov obce (49 osôb), evanjelické vierovyznanie a. v. deklarovalo 2,0 % obyvateľov (9 osôb). Ostatné vierovyznania predstavovali 1,33 % obyvateľov (6 osôb) a u 0,67 % obyvateľov (3 osoby) príslušnosť ku konfesii zistená nebola (SODB 2021).

Úroveň natality v obci Kalameny mala v sledovanom období kolísavý priebeh, čo je vzhľadom na nízky počet obyvateľov prirodzené. Počet živonarodených detí sa v jednotlivých sledovaných rokoch pohyboval na nízkych hodnotách. V rokoch 2019 a 2020 sa narodili 3, resp. 2 deti, v rokoch 2021 a 2022 to boli zhodne 4 deti. V roku 2025 sa v obci narodili 4 deti. Medziročný vývoj počtu zomrelých mal výraznejšie výkyvy. Najnižší počet zomrelých v sledovaných rokoch bol zaznamenaný v roku 2014 a 2025 (zhodne 2, resp. 3 osoby), zatiaľ čo najvyšší počet zomrelých bol v roku 2021, keď zomrelo až 8 obyvateľov. V roku 2025 zomreli 3 osoby.

Uvedená kombinácia natality a mortality sa odzrkadľuje v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Kalamien. V rokoch 2019 až 2022 obec zaznamenávala prirodzený úbytok obyvateľstva, pričom najnepriaznivejšia bilancia bola v roku 2020 a 2021, keď prirodzený úbytok dosiahol zhodne 4 osoby. V roku 2025 sa však situácia zmenila a obec zaznamenala prirodzený prírastok 1 obyvateľa, keďže počet živonarodených prevýšil počet zomrelých. Prirodzený pohyb obyvateľstva tak vykazuje kolísavý priebeh s prevahou záporných hodnôt v predchádzajúcich sledovaných rokoch, pričom v roku 2025 dosiahol kladnú bilanciu.

Z hľadiska migračného pohybu obyvateľstva vykazovali Kalameny v sledovanom období prevažne nepriaznivú bilanciu. Migračné saldo dosiahlo kladné hodnoty v roku 2014 (+3 osoby) a 2020 (+1 osoba), zatiaľ čo v rokoch 2019, 2021 a 2022 obec zaznamenala migračný úbytok, a to −7, −1 a −5 osôb. V roku 2025 sa do obce prisťahovalo 5 obyvateľov, zatiaľ čo z obce sa vysťahovalo 14 obyvateľov. Výsledkom bol záporný migračný saldo vo výške −9 osôb. Migračný pohyb tak predstavuje významný faktor nepriaznivého populačného vývoja obce.

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala vo väčšine dostupných sledovaných rokov záporné hodnoty, čo znamená, že počet zomretých obyvateľov prevyšoval počet živonarodených. V roku 2025 však bola bilancia prirodzeného pohybu kladná. Naproti tomu migračné saldo dosahovalo v posledných sledovaných rokoch prevažne záporné hodnoty, čo poukazuje na prevahu vysťahovaných obyvateľov nad prisťahovanými. Najvýraznejší migračný úbytok bol zaznamenaný v roku 2025.

Výsledkom kombinácie prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva bol v posledných sledovaných rokoch celkový úbytok obyvateľstva. V roku 2025 predstavoval celkový úbytok 8 obyvateľov, pričom napriek kladnej bilancii prirodzeného pohybu bol tento výsledok spôsobený predovšetkým nepriaznivým migračným saldom.

Celkový demografický vývoj obce Kalameny možno hodnotiť ako nepriaznivý, s regresívnou tendenciou vývoja počtu obyvateľov. Počet obyvateľov po dosiahnutí maxima 488 osôb v roku 2009 postupne klesá, pričom k 31. 12. 2025 dosiahol 413 obyvateľov. V porovnaní s rokom 2015, keď mala obec 474 obyvateľov, ide o pokles o 61 obyvateľov, čo predstavuje približne 12,9 %. Nepriaznivý vývoj je sprevádzaný aj starnutím populácie, čo potvrdzuje priemerný vek obyvateľov 45,5 roka a index starnutia 195,5 % v roku 2025.

Z hľadiska budúceho populačného vývoja bude dôležité vytvárať podmienky na stabilizáciu obyvateľstva, predovšetkým prostredníctvom rozvoja bývania, zlepšovania občianskej vybavenosti, dostupnosti služieb a vytvárania podmienok pre miestne podnikateľské aktivity a pracovné príležitosti.

Požiadavky:

- prijať opatrenia na zvýšenie atraktivity obce, aby nedochádzalo k potrebe sťahovania obyvateľov do okolitých sídiel
- zvýšiť podiel pracovných príležitostí v obci v primárnej a terciárnej sfére
- vytvoriť primeranú územnú rezervu pre rozvoj individuálnej bytovej výstavby s cieľom stabilizácie mladších vekových skupín a podpory mladých rodín,
- prednostne preveriť možnosti využitia disponibilných plôch v zastavanom území a následne vymedziť nové rozvojové plochy v priamej nadväznosti na existujúcu zástavbu,
- vytvoriť podmienky pre dostupnosť a rozmanitosť foriem bývania vrátane možností nájomného a viacgeneračného bývania,
- zabezpečiť koordináciu rozvoja obytných plôch s kapacitnými možnosťami dopravnej a technickej infraštruktúry,
- vytvoriť podmienky pre rozvoj základnej občianskej vybavenosti, služieb, športových a rekreačných zariadení,
- podporovať vznik polyfunkčných plôch umožňujúcich kombináciu bývania s nerušiacimi podnikateľskými aktivitami a službami,
- vytvoriť územné predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu a rekreačných služieb s využitím potenciálu termálneho prameňa Močilo,
- skvalitniť systém verejných priestranstiev, zelene a oddychových plôch s cieľom zvýšenia kvality obytného prostredia,
- vytvárať podmienky pre bezpečnú pešiu a cyklistickú dopravu a zlepšenie dostupnosti jednotlivých častí obce,
- zohľadniť predpokladaný demografický vývoj pri stanovení rozsahu a etapizácie navrhovaných rozvojových plôch.

Požiadavky na zabezpečenie rozvoja bývania a sociálneho bývania.

Charakteristika bytového fondu v obci Kalameny je založená predovšetkým na individuálnej bytovej výstavbe. V čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 148 domov a 149 bytov. V štruktúre domového fondu výrazne prevládali rodinné domy, ktorých bolo 139 (93,9 %). Bytové domy sa v obci nenachádzali. Z celkového počtu bytov bolo 140 situovaných v rodinných domoch, pričom obec neevidovala žiadne obecné byty. Priemerná podlahová plocha bytu v rodinnom dome dosahovala 137,12 m². Podľa údajov PHSR obce bolo 81,08 % bytov obývaných obyvateľmi s trvalým pobytom v obci. Z dostupných údajov vyplýva, že v roku 2021 bolo v obci evidovaných aj 28 neobývaných domov, čo predstavovalo približne 18,9 % z celkového domového fondu.

Obec Kalameny má vybudovaný verejný vodovod s kompletným pokrytím zastavaného územia. Podľa údajov PHSR bolo v roku 2022 evidovaných 140 vodovodných prípojok a na verejný vodovod bolo napojených 100 % obyvateľov obce. Verejná kanalizácia v obci vybudovaná nebola. V čase spracovania PHSR bola vypracovaná technická štúdia na kompletné odkanalizovanie obce a pripravovali sa podklady na vydanie stavebného povolenia pre realizáciu projektu.

Z hľadiska ďalšieho rozvoja bývania je významná aj skutočnosť, že od roku 2015 bola v obci vybudovaná nová obytná lokalita, v ktorej bol podľa PHSR v čase jeho spracovania postavený jeden rodinný dom. Obec v tom čase neposkytovala nájomné bývanie a nevlastnila nájomné bytové domy. Bytový fond je teda tvorený prevažne individuálnou zástavbou rodinných domov, pričom ďalší rozvoj bývania je potrebné orientovať najmä na primerané dopĺňanie existujúcej sídelnej štruktúry a na využitie disponibilných plôch v nadväznosti na existujúcu zástavbu.

Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu ďalšieho rozvoja obce (nielen z pohľadu

rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale aj z pohľadu komplexného rozvoja územia, budovania technickej a dopravnej infraštruktúry, poľnohospodárskeho a lesného hospodárstva či prípadných nájomných vzťahov k pozemkom) je vlastnícka štruktúra pozemkov v katastrálnom území obce. V prípade komplikovanej vlastníckej štruktúry v katastri obce by bolo vhodným riešením vykonanie projektu pozemkových úprav.

Požiadavky:

- vo vzťahu k prognóze vývoja obyvateľstva, dlhodobému poklesu počtu obyvateľov a nepriaznivému vývoju vekovej štruktúry obyvateľstva je potrebné zamerať sa predovšetkým na obnovu, modernizáciu a skvalitňovanie jestvujúceho bytového fondu, ako aj na vytváranie podmienok pre stabilizáciu počtu obyvateľov a primeraný rozvoj bytovej výstavby,
- preveriť možnosti rozvoja bývania podľa požiadaviek obyvateľov obce a vlastníkov pozemkov uvedených vo vyhodnotení pripomienok z prerokovania Zadania, s prihliadnutím na reálne demografické potreby obce, vlastnícke vzťahy k pozemkom, možnosti napojenia na dopravnú a technickú infraštruktúru a rešpektovanie limitov využitia územia,
- rozvoj nových plôch bývania prednostne orientovať na doplnenie a nadväzovanie na jestvujúcu sídelnú štruktúru, s rešpektovaním prevažne vidieckeho charakteru obce a jej lineárnej pôdorysnej štruktúry; preveriť možnosti využitia vnútorných rezerv zastavaného územia a nadväzujúcich plôch vhodných na obytnú výstavbu,
- riešiť vzťah bývania k ostatným funkčným zložkám územia a jeho funkčno-priestorovú štruktúru, najmä vo vzťahu k občianskej vybavenosti, rekreačným aktivitám, poľnohospodárskej a lesnej krajine a prírodným hodnotám územia,
- pri návrhu nových obytných plôch zohľadniť možnosti zabezpečenia dopravnej obsluhy, zásobovania pitnou vodou, odvádzania a čistenia odpadových vôd, zásobovania elektrickou energiou a hospodárenia so zrážkovými vodami,
- vytvárať podmienky na zachovanie trvalej obytnej funkcie obce a predchádzať neprimeranému rozširovaniu rekreačnej zástavby na úkor bývania a zachovania charakteru vidieckeho sídla.
- vytvárať územné podmienky na rozvoj dostupného, nájomného a sociálneho bývania, so zohľadnením potrieb mladých rodín, nízkopríjmových domácností, seniorov a osôb so zníženou mobilitou. Pri riešení bývania preveriť možnosti obnovy jestvujúceho bytového fondu, ako aj realizácie menších foriem nájomného bývania, prednostne v nadväznosti na existujúcu sídelnú štruktúru a občiansku vybavenosť obce.
- -vytvárať územné podmienky na realizáciu menších foriem nájomného bývania, najmä formou menších bytových objektov alebo skupinovej výstavby rodinných domov, s prihliadnutím na veľkosť obce, jej vidiecky charakter a predpokladaný demografický vývoj,

Požiadavky z hľadiska civilnej ochrany:

- zabezpečiť ochranu obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok pri mimoriadnej udalosti spojené s ich únikom, v zmysle vyhlášky MV SR č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov)
- zabezpečiť druh a rozsah stavebnotechnických požiadaviek zariadení civilnej ochrany zameraných na ochranu života, zdravia a majetku a technických podmienok zariadení na utváranie predpokladov na znižovanie rizík a následkov mimoriadnej situácie a v čase vojny a vojnového stavu (vyhláška MV SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie

stavebnotechnických požiadaviek a o technických podmienkach zariadení civilnej ochrany v znení neskorších predpisov),
- zabezpečenie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany (vyhláška MV SR č. 388/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších predpisov.)“

Požiadavky na zabezpečenie rozvoja sociálnej vybavenosti a sociálnych služieb

- navrhnúť plochy pre dobudovanie kapacít občianskeho vybavenia, verejných a komerčných služieb podľa potrieb územia a cestovného ruchu,
- uvažovať s plochami pre rekonštrukciu areálov a objektov existujúcej občianskej vybavenosti,
- vymedziť plochy na verejné priestranstvá a začleniť ich do celkovej urbánnej štruktúry obce,
- preveriť súčasný stav a potreby rozvoja sociálnej vybavenosti a dostupnosti sociálnych služieb v obci, so zohľadnením demografického vývoja a rastúceho podielu obyvateľov v poproduktívnom veku,
- vytvárať územné podmienky na rozvoj komunitných a viacúčelových priestorov, denných centier a klubových priestorov pre seniorov a ostatné skupiny obyvateľov,
- podporovať rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb, najmä opatrovateľskej a prepravnej služby, prípadne v spolupráci s okolitými obcami,
- pri riešení občianskej vybavenosti a verejných priestranstiev zabezpečiť podmienky bezbariérového pohybu a prístupu pre osoby so zníženou mobilitou, seniorov a rodičov s malými deťmi.

Požiadavky na zabezpečenie rozvoja školstva

- zachovať a rozvíjať existujúce zariadenie predprimárneho vzdelávania – materskú školu ako významnú súčasť základnej občianskej vybavenosti obce,
- preveriť súčasnú kapacitu, priestorové a prevádzkové možnosti materskej školy a v nadväznosti na prognózu vývoja obyvateľstva a predpokladaný rozvoj bývania posúdiť potrebu jej kapacitného rozšírenia, modernizácie alebo stavebných úprav,
- vytvárať územné podmienky na prípadné rozšírenie areálu materskej školy vrátane súvisiacich vonkajších priestorov, detského ihriska a plôch na pobyt a pohyb detí,
- zohľadniť potreby rodín s deťmi pri návrhu nových obytných plôch a zabezpečiť ich dobrú dostupnosť k existujúcej materskej škole,
- rešpektovať existujúce väzby obce na zariadenia základného vzdelávania v okolitých obciach, najmä v Lúčkach a Liptovskej Teplej, a vytvárať podmienky na zabezpečenie ich dopravnej dostupnosti a bezpečného dochádzania detí,
- nevyčleňovať samostatné plochy na zriadenie základnej školy v obci, vzhľadom na jej veľkosť, demografický vývoj a dostupnosť existujúcich školských zariadení v susedných obciach.

Požiadavky na zabezpečenie rozvoja zdravotníckych služieb

- vzhľadom na veľkosť obce, počet obyvateľov a dostupnosť zdravotníckych zariadení v okolitých obciach a meste Ružomberok neuvažovať s vyčlenením samostatných plôch na rozvoj zdravotníckych zariadení,
- rešpektovať existujúce regionálne väzby na zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okolitých obciach, najmä v Lúčkach a Liptovskej Teplej, a v meste Ružomberok,
- preveriť dostupnosť zdravotníckych služieb pre obyvateľov obce, najmä z hľadiska dopravnej obslužnosti, časovej dostupnosti a možností využívania verejnej autobusovej dopravy,

Požiadavky na zabezpečenie rozvoja športu, rekreácie a cestovného ruchu

- rešpektovať a rozvíjať rekreačný potenciál obce, ktorého významným prvkom je termálne jazierko Močilo, a preveriť možnosti jeho primeraného priestorového a funkčného rozvoja vrátane súvisiacej rekreačnej a obslužnej vybavenosti,
- preveriť možnosti vyčlenenia vhodných plôch na rozvoj služieb cestovného ruchu, najmä stravovacích, občerstvovacích a ubytovacích služieb, hygienického zázemia a ďalšej vybavenosti potrebnej pre návštevníkov obce a rekreačného areálu Močilo,
- riešiť dopravnú obsluhu rekreačného areálu Močilo, najmä kapacity a organizáciu parkovania, bezpečný prístup návštevníkov a pešie prepojenie s centrálnou časťou obce,
- zohľadniť polohu obce v širšom rekreačnom zázemí Liptovského hradu a okolitých horských oblastí a preveriť možnosti rozvoja pešej turistiky, turistických trás a oddychových miest v nadväznosti na existujúce turistické ciele,
- preveriť možnosti rozvoja cykloturistiky v katastrálnom území obce a napojenia na existujúce a navrhované cykloturistické trasy v širšom území vrátane vytvorenia potrebnej sprievodnej vybavenosti,
- vytvárať podmienky na rozvoj športových a rekreačných aktivít pre obyvateľov obce, najmä formou detských ihrísk, menších športových plôch, oddychových zón a verejných priestranstiev,
- preveriť možnosti funkčného a priestorového prepojenia rekreačného areálu Močilo s ostatnými časťami obce, verejnými priestranstvami a turistickými trasami,
- pri návrhu nových rekreačných plôch a zariadení cestovného ruchu rešpektovať prírodné, krajinné, ekologické a vodohospodárske hodnoty územia, ako aj únosnú kapacitu územia z hľadiska rekreačného využívania,
- pri návrhu rozvojových plôch rekreácie a cestovného ruchu preveriť možnosti ich dopravného napojenia a zabezpečenia potrebnej technickej infraštruktúry, najmä zásobovania vodou, odvádzania a čistenia odpadových vôd, zásobovania elektrickou energiou a nakladania s odpadmi,
- pri rozvoji rekreácie a cestovného ruchu uprednostňovať riešenia nadväzujúce na existujúcu sídelnú a rekreačnú štruktúru obce a predchádzať neprimeranému rozptylu rekreačnej zástavby do voľnej krajiny.
- vytvárať územné podmienky na rozvoj podnikateľských aktivít a služieb nadväzujúcich na rekreačný potenciál obce, s cieľom zvýšiť ekonomické prínosy cestovného ruchu pre miestnych obyvateľov a podporiť diverzifikáciu miestnej ekonomiky

Požiadavky z hľadiska tendencie a rozvoja ekonomickej a hospodárskej oblasti

- vytvárať územno-technické predpoklady pre rozvoj hospodárskych a podnikateľských aktivít primeraných veľkosti a charakteru obce, s dôrazom na rozvoj miestnej ekonomiky, služieb a vytváranie pracovných príležitostí pre obyvateľov,
- podporovať rozvoj drobných výrobných, remeselných, podnikateľských a obslužných činností, ktoré nebudú negatívne vplývať na kvalitu obytného prostredia, krajinný charakter a prírodné hodnoty územia,
- limitovať umiestňovanie výrobných a hospodárskych činností s negatívnymi vplyvmi na životné prostredie, ktoré by svojou prevádzkou, dopravnou záťažou, hlukom, prašnosťou alebo priestorovými nárokmi narúšali obytnú funkciu a vidiecky charakter obce,
- v oblasti poľnohospodárskej výroby rešpektovať jej existujúcu funkciu v území a vytvárať podmienky na rozvoj primeraných foriem poľnohospodárskej výroby, drobného hospodárenia, miestnej produkcie a spracovania poľnohospodárskych produktov, pri rešpektovaní ochrany poľnohospodárskej pôdy a prírodných hodnôt územia,
- v oblasti lesného hospodárstva rešpektovať existujúce funkčné využitie lesných pozemkov a vytvárať podmienky na trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov pri zachovaní ich produkčných, ekologických, krajinotvorných a rekreačných funkcií,
- podporovať diverzifikáciu hospodárskej základne obce prostredníctvom rozvoja služieb cestovného ruchu, vidieckeho turizmu, agroturistiky a ďalších podnikateľských aktivít nadväzujúcich na miestne prírodné a kultúrno-historické hodnoty,
- vytvárať územné podmienky na rozvoj podnikateľských aktivít a služieb súvisiacich s rekreačným potenciálom termálneho jazierka Močilo, najmä v oblasti ubytovania, stravovania, občerstvenia a doplnkových služieb pre návštevníkov,
- zohľadniť turistický potenciál širšieho územia vrátane Liptovského hradu a okolitých horských oblastí a podporovať rozvoj služieb nadväzujúcich na pešiu turistiku, cykloturistiku a rekreačné využívanie krajiny,
- preveriť možnosti umiestňovania nových podnikateľských a hospodárskych aktivít prednostne v nadväznosti na existujúcu sídelnú štruktúru, prípadne v rámci vhodných rozvojových plôch, pri zabezpečení potrebnej dopravnej a technickej infraštruktúry,
- vytvárať podmienky na rozvoj miestnych služieb a prevádzok zabezpečujúcich každodenné potreby obyvateľov a zároveň podporujúcich návštevnosť a ekonomický prínos cestovného ruchu pre obec,
- minimalizovať umiestňovanie reklamných zariadení a informačných nosičov, ktoré by negatívne vplývali na krajinný obraz, architektonický a urbanistický charakter obce a kvalitu verejných priestranstiev; podporovať primerané a jednotné riešenie informačného a orientačného systému obce

Požiadavky na zabezpečenie ochrany prírody a krajiny

- v chránených územiach počítať s osobitným režimom hospodárenia podľa zákona o ochrane prírody a krajiny a ochranných pásiem vodárenských zdrojov
- zabezpečiť trvalú ekologickú stabilitu krajiny prostredníctvom zachovania funkčných väzieb medzi prírodnými a kultúrnymi prvkami,
- zachovať a obnoviť biocentrá, biokoridory a interakčné prvky ako nosnú ekologickú kostru územia,
- eliminovať nestabilné a ohrozené prvky krajiny prostredníctvom revitalizácie a šetrného hospodárenia,

- podporiť udržateľné využívanie krajiny – súlad poľnohospodárskeho, lesného a sídelného využitia s ekologickými funkciami územia.
- rešpektovali hierarchiu prvkov ÚSES prebratím prvkov Regionálneho územného systému ekologickej stability okresu Ružomberok
- rešpektovať pri vypracovávaní UPN obce platný Program starostlivosti o Chránené vtáčie územie Chočské vrchy na roky 2019 – 2048, ktorý je zverejnený na webovom sídle: https://www.minzp.sk/files/sekciaochranyprirodyakrajiny/uzemna-ochrana-prirody/natura-2000/ps-chvu-chocske-vrchy_15-10-2018_clean.pdf

- **ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:**
- Vylúčiť výrub brehových porastov.
- Vylúčiť reguláciu tokov.
- Znížiť znečistenie toku odpadovými vodami vybudovaním obecnej kanalizácie s napojením na čistiareň odpadových vôd.

- **zabezpečiť racionálne využívanie prírodných zdrojov:**
- Využívať poľnohospodársku pôdu v súlade s jej produkčným potenciálom na úrovni typologicko-produkčných kategórií, pričom treba rešpektovať limity z prírodných ohrození a limity z legislatívnych obmedzení. Využívať poľnohospodársku pôdu v rámci multifunkčného poľnohospodárstva,
- Stabilizovať zosuvné územia, zabezpečiť ich monitoring. Na lokalitách náchylných na svahové deformácie realizovať primerané formy využitia územia nepodporujúce zosilňovanie prejavu týchto prirodzených rizík.
- Z hľadiska ochrany kvality vôd zabrániť nelegálnemu vypúšťaniu odpadových vôd z domácností.
- Zachovať prirodzený režim všetkých vodných tokov v území,
- Obmedziť technické zásahy do brehov tokov mimo zastavaného územia obce
- Zachovať krajinno-esteticky významné prvky a štruktúry krajiny, dotvárajúce typický charakter lúčno-lesohospodárskej krajiny.
- Odstraňovať inváznе nepôvodné druhy rastlín.
- Doplniť chýbajúce úseky pozdĺž ciest, potokov a hraníc parciel, uprednostniť výsadbu domácich druhov

Požiadavky na zabezpečenie ochrany a využiteľnosti zdrojov ložísk a nerastov

- Na území obce Kalameny neevidujeme žiadne výhradné ložiská CHU, ložiská nevyhradeného nerastu, staré banské diela a línie starých banských diel.

Zabezpečenie ekologickej stability a konektivity územia, vyplývajúce z priemetu regionálnych územných systémov ekologickej stability, miestnych územných systémov ekologickej stability a z krajinnoplánovacích štúdií

- Rešpektovať regionálny územný systém ekologickej stability (RÚSES Ružomberok) - vytváranie a udržiavanie ÚSES je verejným záujmom;
- Rozvojové zámery navrhovať s ohľadom na zachovanie funkcie biokoridorov, biocentier a interakčných prvkov
- Zamedziť rozptýlenej obytnej zástavbe, vo voľnej krajine nevytvárať izolované

urbanistické celky,
- funkčnosť prvkov ÚSES zabezpečiť rešpektovaním ich ochrany pred zástavbou, to znamená
- nezasahovať do záujmového prostredia bariérovými prvkami, oploteniami, neumiestňovať sem budovy a stavebné zámery;
- Dodržiavať zásady ochrany lesných pozemkov (§ 5 zákona o lesoch) a všeobecné záujmy lesného hospodárstva bez navrhovania záberov lesných pozemkov so zachovaním existujúcich prístupových komunikácií k lesným pozemkom za účelom obhospodarovania lesa a využívania funkcií lesov.
- návrh ekostabilizačných opatrení na zabezpečenie územného systému ekologickej stability;

Požiadavky na zabezpečenie adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy

- Rešpektovať Stratégiu adaptácie SR na zmenu klímy – aktualizáciu (2018), schválenú uznesením vlády SR č. 478/2018, a Národný akčný plán pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy (2021), schválený uznesením vlády SR č. 476/2021;
- uplatňovať adaptačné opatrenia na miestnej úrovni v súlade so zákonom č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní, najmä podporou zelenej infraštruktúry, zadržiavania dažďových vôd, ochrany vodných zdrojov, znižovania prehrievania zastavaného územia a zvyšovania odolnosti územia voči extrémnym prejavom počasia.

6. HLAVNÉ POŽIADAVKY NA ÚZEMIE OBCE Z HĽADISKA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA

Požiadavky z hľadiska širších územných vzťahov

- návrhom podporiť rozvoj prirodzených vzájomných väzieb medzi sídlami, ich funkčnú symbiózu pri zachovaní špecifík a identity obce,
- pri obnove, dostavbe, prestavbe a novej výstavbe v území uplatňovať hodnoty, ktoré predstavujú regionálne znaky,
- zabezpečovať trvalo ochranu krajiny v zmysle Európskeho dohovoru o krajine smerujúcu k zachovaniu a udržaniu významných alebo charakteristických čŕt krajiny vyplývajúcich z jej historického dedičstva a prírodného usporiadania, alebo ľudskej aktivity – Natura 2000.

Požiadavky z hľadiska priestorového usporiadania a funkčného využívania územia

- riešiť funkčné, hmotovo - priestorové, organizačno - prevádzkové a kompozičné vzťahy riešeného územia vo väzbe na okolie,
- ohraničiť priestorovo-funkčné územné celky riešeného územia ako vymedzenú časť územia, ktorá bude mať spoločnú priestorovú a funkčnú charakteristiku, a na ktorú sa bude vzťahovať regulácia rozvoja územia,
- stanoviť limity územia a regulácie činností v krajinnom prostredí v minimálnom rozsahu funkčnej a priestorovej regulácie,
- navrhnúť kompozičné riešenie verejných priestorov zelene, uličných riešení a infraštruktúry s ohľadom na vidiecky charakter obce
- koncepciu priestorového usporiadania navrhovanej štruktúry zamerať na priestorovú proporčnosť, zohľadniť estetické usporiadanie a výrazovú diferenciáciu hmotných prvkov priestorovej štruktúry,
- pri návrhu priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce prihliadať na

historické, kultúrne, urbanistické a prírodné podmienky územia a na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu,
- využívať pre účely novej výstavby najmä disponibilné plochy v rámci zastavaného územia a plochy priamo nadväzujúce na zastavané územie obce,
- zástavbu s obytnou funkciou (rodinné domy) riešiť s nevyhnutnou vybavenosťou pre potreby bývania s ohľadom na kvalitu bývania,
- pri návrhu funkčných území určených na bývanie rešpektovať stanovené ochranné, bezpečnostné a hygienické pásma,
- pri výbere vhodnej typologickej formy bývania je nutné zohľadňovať urbanistický charakter prostredia, terénne a priestorové danosti,
- navrhnúť ťažiskové a iné verejné priestory a vymedziť plochy občianskej vybavenosti v dobrej dostupnosti a vo väzbe na dopravné, cyklistické a pešie prepojenie,
- rešpektovať typické formy a štruktúry osídlenia charakterizujúce jednotlivé špecifické regióny kraja vo vzťahu k staviteľstvu, ľudovému umeniu, formám hospodárskych aktivít a väzbám s prírodným prostredím,
- stanoviť zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých funkčných území s určením možného zastavania a únosnosti využívania územia - v minimálnom rozsahu funkčnej a priestorovej regulácie (výška zástavby, stanovenie maximálnej miery zastavania a podielu zelene, regulácia umiestnenia stavieb na pozemku, požiadavky na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie....) v súlade s platnou legislatívou a predpismi
- pri rozvoji obce Kalameny rešpektovať:
  ochranné pásmo pohrebísk
  ochranné pásma líniových stavieb:
  ochranné pásma cestných komunikácií a zariadení
  ochranné pásmo dráhy
  ochranné pásma elektrických zariadení
  ochranné pásma plynárenských zariadení
  pásma ochrany verejných vodovodov a kanalizácii, vodných zdrojov
  ochranné pásma telekomunikačných zariadení a rozvodov
  ochranné pásmo vodného toku
  ochranné pásmo lesa

<u>Požiadavky na riešenie rozvoja miestnych systémov dopravy a na zabezpečenie technickej vybavenosti</u>

- Navrhnúť riešenie dopravnej obsluhy vrátane funkčných tried a kategórií ciest, križovatiek, odstavných plôch a prepojenia na nadradenú cestnú sieť podľa platných STN a TP. Zohľadniť pešiu, cyklistickú dopravu, bezpečný pohyb chodcov, rezervovať územie pre nové cesty; Určiť nároky na dynamickú a statickú dopravu podľa plánovaného využitia územia.
- Rešpektovať existujúcu cestnú sieť a vytvoriť podmienky na jej rekonštrukciu alebo úpravu, vyjadriť väzby urbanistického riešenia na dopravné vybavenie, riešiť pripojenie rozvojových lokalít na nadradenú sieť.
- Navrhnúť udržateľnú koncepciu mobility s dôrazom na pravidelnú autobusovú dopravu, integrovaný systém verejnej dopravy, cyklistickú a pešiu dopravu, s posúdením umiestnenia zastávok a dostupnosti.
- Navrhnúť kapacitu plôch statickej dopravy s rezervou pre návštevníkov a stanoviť podmienky riešenia parkovania obyvateľov rodinných domov na vlastných pozemkoch, vrátane garáží.

- Pri návrhu ciest rešpektovať ochranné pásma, rozhľadové pomery, hygienické limity hluku a vibrácií v súlade s platnou legislatívou.
- Navrhnúť technickú infraštruktúru a jej kapacity vzhľadom na nárast potrieb bývania a cestovného ruchu: vodovod, zdroje vody, splašková kanalizácia a čistiareň odpadových vôd, elektrická energia a teplo s dôrazom na ochranu životného prostredia, spôsob odvádzania vôd zo spevnených plôch (dažďové vody), využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
- Rešpektovať existujúce siete, ich koridory a ochranné pásma, určiť potrebu technickej infraštruktúry vzhľadom na plánované využitie územia.
- Pri návrhu zásobovania vodou stanoviť potrebu pitnej vody, rešpektovať hygienické pásma vodných zdrojov a zabezpečiť ochranu kvality vody.
- Riešiť odvádzanie a čistenie odpadových vôd skupinovými systémom s návrhom čistiarne odpadových vôd.
- Pri návrhu nakladania s vodami z povrchového odtoku - dažďovými vodami, požadujeme v maximálnej miere zadržiavať dažďovú vodu v území, resp. v rámci jednotlivých rozvojových plôch a využiť disponibilnú infiltračnú schopnosť miestneho horninového prostredia
- Rešpektovať hranice pozemkov vo vlastníctve správcu tokov a podľa možností nezasahovať do týchto pozemkov
- Návrh rozšírenia verejného vodovodu a verejnej kanalizácie zosúladiť s Plánom rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Žilinského kraja.
- Navrhnúť zásobovanie elektrickou energiou s preferenciou obnoviteľných zdrojov, eliminovať lokálne zdroje tepla na báze fosílnych palív, podporiť použitie tepelných čerpadiel, fotovoltiky a moderných technológií. Kabelizovať NN rozvody v obci.
- Riešiť ozvučenie obce a uloženie optického rozvodu do zeme.
- Rešpektovať koncepciu odpadového hospodárstva obce.
- Podporovať separovaný zber odpadov

7. POŽIADAVKY NA OCHRANU KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

V súčasnosti sa na riešenom území nenachádzajú žiadne národné kultúrne pamiatky (ďalej len NKP), ktoré sú predmetom pamiatkovej ochrany v zmysle pamiatkového zákona a sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR.
Na katastrálnom území Kalameny sa nenachádzajú žiadne plochy, ktoré by boli pamiatkovými územiami vyhlásenými podľa pamiatkového zákona – pamiatková zóna, resp. pamiatková rezervácia, ani žiadne priestory a objekty chránené ako historická zeleň.
V evidencii Krajského pamiatkového úradu Žilina sú v katastri obce Kalameny evidované viaceré dôležité archeologické lokality:
Kalameny – v centre obce pri kostole sv. Petra a Pavla sa nachádza polykultúrne sídlisko (eneolit, doba bronzová, doba železná a stredovek). Z obce je známy aj malý súbor bronzových šperkov z bližšie neurčenej polohy.
Kalameny – v polohách Pod Kráľovo/Majere/Záblatné je situovaný rozsiahli zaniknutý hradný majer zo 14. -15. storočia.

V blízkosti riešeného územia sú identifikované archeologické lokality ako eneolitické hradisko, osídlenie z doby bronzovej, doby železnej a ojedinelé bronzové nálezy a depoty. Hoci tieto náleziská administratívne prináležia do katastra obce Lúčky, ich kultúrno-historický vplyv presahuje hranice katastrov a pri vyhodnocovaní záujmového územia je nevyhnutné k tomuto kontextu prihliadať.
V historickom jadre obce (rozsah zástavby podľa obr. 2) je vysoký predpoklad archeologických

nálezov. Veľká časť predmetného katastra bola v minulosti poľnohospodársky využívaná, preto je veľmi pravdepodobné, že pri prieskume v minulosti obrábaných území sa nájdu v ornici archeologické nálezy z obdobia minimálne 18. a 20. storočia (mince, črepy, drobné predmety), ktoré sú typickými nálezmi na využívanej pôde v minulosti. Lokalita, ktorá je dotknutá pozemkovými úpravami sa nachádza v trase starej - novovekej komunikácii

V návrhu územnoplánovacej dokumentácie obce navrhnúť opatrenia na ochranu, obnovu a údržbu v zmysle pamiatkového zákona:
- urbanistickú štruktúru zástavby; stavebný fond a jeho najstaršie zachované znaky/tvaroslovie, zachovať výškovú hladinu charakteristickej zástavby, proporciu stavieb, regulačne obmedziť nevhodné stavby a nevhodný spôsob zastavania
- vyznačiť územie s predpokladanými a evidovanými archeologickými nálezmi,
- navrhnúť opatrenia pre zachovanie charakteristického vzhľadu krajiny, krajinného rázu a krajinného obrazu a kultúrno- historického a prírodného dedičstva krajiny,
- rešpektovať a chrániť hodnotné pohľadové smery na prírodné (krajinné) dominanty vytvárajúce charakteristickú prírodnú kulisu územia obce (významná panoráma, významný priehľad, farebnosť, strešná krajina,
- zohľadniť nehnuteľností s pamiatkovou hodnotou, ktoré je možné zaradiť medzi pamätihodnosti obce.

8. POŽIADAVKY NA OBSAH A ROZSAH RIEŠENIA

Obsah územného plánu obce Kalameny vypracovať v súlade so zákonom č. 200/2022 Z.z. o územnom plánovaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ÚP“) a Vyhláškou č. 392/2023 Z.z. o obsahu a spôsobe spracovania územnoplánovacej dokumentácie a o územnoplánovacích podkladoch a všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia (ďalej len „Vyhláška“).

Požiadavky na obsah územného plánu obce

(§12 Vyhlášky č. 392/2023 Z.z.)
Informatívna časť územného plánu obce v textovej časti bude obsahovať
a) základné údaje,
b) širšie vzťahy,
c) vyhodnotenie doterajšej územnoplánovacej dokumentácie obce alebo jej časť,
d) vyhodnotenie vplyvu demografických, sociálnych, environmentálnych a ekonomických vývojových tendencií na územný rozvoj obce,
e) vyhodnotenie urbanistickej štruktúry, krajinnej štruktúry a limitov územia obce,
f) priemet území krajinnej infraštruktúry miestneho významu a území ochrany prírody a krajiny miestneho významu,
g) návrh plôch a koridorov pre umiestnenie stavieb vo verejnom záujme a plôch zelenej infraštruktúry vo verejnom záujme,
h) urbanistickú koncepciu rozvoja obce, priemet zastavaného územia a členenie na priestorovo - funkčné celky a priestorovo - funkčné časti,
i) zdôvodnenie a opis regulácie a spôsob výpočtu limitov,
j) vymedzenie plôch určených na odňatie poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov,
k) zásady a podmienky vyplývajúce z osobitných predpisov.

Informatívna časť územného plánu obce v grafickej časti obsahuje grafické znázornenia

a) širších vzťahov a vymedzenia riešeného územia,
b) urbanistickej štruktúry a krajinnej štruktúry a limitov územia obce,
c) urbanistickej koncepcie rozvoja obce, vymedzenia zastavaného územia a členenia na priestorovo - funkčné celky a priestorovo - funkčné časti,
d) priemetu území krajinnej infraštruktúry a území ochrany prírody a krajiny miestneho významu,
e) návrhu plôch a koridorov pre umiestnenie stavieb vo verejnom záujme a plôch zelenej infraštruktúry vo verejnom záujme,
f) iných územných limitov, vyplývajúcich z územnoplánovacej dokumentácie vyššieho stupňa, a limitov ochranného a bezpečnostného pásma,
g) plôch určených na odňatie poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov.

Záväznú časť územného plánu obce v textovej časti tvoria regulačné listy s regulačnými podmienkami jednotlivých priestorovo-funkčných celkov, ktoré obsahujú:
a) číselné alebo iné označenie alebo názov priestorovo - funkčného celku alebo jeho priestorovo - funkčnej časti,
b) grafickú schému polohy a vymedzenie priestorovo - funkčného celku alebo jeho priestorovo - funkčnej časti,
c) plošnú výmeru priestorovo - funkčného celku alebo jeho priestorovo - funkčnej časti,
d) identifikáciu polohy a stručnú charakteristiku priestorovo - funkčného celku alebo jeho priestorovo - funkčnej časti,
e) priestorové usporiadanie územia s uvedením parametrov základných regulatívov a podľa potreby voliteľných regulatívov pre plochy priestorovo-funkčných celkov, priestorovo - funkčných častí a pozemkov,
f) funkčné využívanie územia s uvedením základnej funkcie a jednej alebo viacerých neprípustných funkcií a podľa potreby jednej alebo viacerých prípustných funkcií,
g) súpis plôch a koridorov pre umiestnenie stavieb vo verejnom záujme a súpis plôch pre umiestnenie zelenej infraštruktúry vo verejnom záujme s uvedením ich druhu a účelu,
h) súpis osobitných území, ak sú na území priestorovo - funkčného celku alebo jeho priestorovo - funkčnej časti navrhované,
i) identifikáciu územia, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny, ak sa v priestorovo - funkčnom celku alebo jeho priestorovo - funkčnej časti nachádzajú, pre ktoré je potrebné obstarať územný plán zóny,
j) určenie ostatných území, v priestorovo - funkčnom celku alebo jeho priestorovo - funkčnej časti, pre ktoré je potrebné obstarať územný plán zóny.

Záväznú časť územného plánu obce v grafickej časti tvorí regulačný výkres, ktorý grafickými prostriedkami a opismi vyjadruje priestorovú a funkčnú reguláciu územia, a ktorý obsahuje:
a) základné údaje,
b) hranicu územia obce,
c) hranicu zastavaného územia obce,
d) členenie územia na priestorovo - funkčné celky alebo na priestorovo - funkčné časti,
e) priestorovú reguláciu vyjadrenú prostredníctvom základných regulatívov a podľa potreby voliteľných regulatívov priestorového usporiadania územia,
f) reguláciu funkčného využívania územia s uvedením základnej funkcie a jednej alebo viacerých neprípustných funkcií a podľa potreby jednej alebo viacerých prípustných funkcií,
g) priemet plôch a koridorov pre umiestnenie stavieb vo verejnom záujme a priemet plôch pre umiestnenie zelenej infraštruktúry vo verejnom záujme,
h) priemet osobitných území,

i) priemet území, v ktorých sa nachádzajú pamiatkové rezervácie alebo pamiatkové zóny, pre ktoré je potrebné obstarať územný plán zóny,
j) priemet ostatných území, pre ktoré je potrebné obstarať územný plán zóny.

Požiadavky na spôsob spracovania územného plánu obce

- Textová časť informatívnej časti a textová časť záväznej časti územného plánu obce sa spracujú ako dva samostatné dokumenty.
- Grafická časť informatívnej časti územného plánu obce sa spracuje v elektronickej podobe na podklade mapového diela v záväznom geodetickom referenčnom systéme v podrobnosti spracovania výkresov v mierke 1 : 10 000 a 1 : 5 000.
- Grafická časť záväznej časti územného plánu obce sa spracuje v elektronickej podobe na podklade mapového diela v záväznom geodetickom referenčnom systéme v podrobnosti spracovania výkresu priestorovej a funkčnej regulácie v mierke 1 : 5 000, príp. max. 1 : 10 000 a v prípade potreby vybrané časti územia v 1:2 000.
- Predpokladané množstvo a druh voliteľných regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využívania primerane prispôsobiť cieľom návrhu územného plánu, pričom obstarávateľ požaduje, aby nedošlo k preregulovaniu územia.
- Výkresy je možné deliť alebo spájať za účelom efektívneho a prehľadného zobrazenia javov, budú upresnené v návrhu územného plánu, z ktorého bude zrejmé nové urbanistické riešenie územia obce.

Požiadavky na metodiku a minimálny požadovaný rozsah a usporiadanie údajov záväznej textovej časti územného plánu

(podľa Vyhlášky č. 153/2024 Z.z..o štandardoch a metodike spracovania územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov).
Požiadavka na minimálny obsah a rozsah spracovania územného plánu obce Kalameny je podľa Metodiky v Prílohe č. 6 Vyhlášky č. 153/2024 Z.z.. o štandardoch a metodike spracovania územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov v rozsahu územného plánu obce (kapitoly 4, 5, 6. a 8).

Požiadavky:
Regulačnú časť územného plánu **v textovej časti** podľa Prílohy č.1 Vyhlášky č. 153/2024 Z. z. -Požiadavky na jednotlivý štandard štruktúry záväznej textovej časti územnoplánovacej dokumentácie bude tvoriť :
- Regulačný list priestorovo-funkčného celku, ktorý sa nečlení na priestorovo-funkčné časti a na skupiny pozemkov (príloha č. 1, bod 5);
- Regulačný list priestorovo-funkčného celku, ktorý sa člení na priestorovo-funkčné časti (príl. č. 1/6);
- Regulačný list priestorovo-funkčného celku, ktorý sa člení na skupiny pozemkov podľa (príl. č. 1/7);
- Regulačný list priestorovo-funkčného celku, ktorý sa člení na priestorovo-funkčné časti a na skupiny pozemkov (príloha č. 1, bod 8).
- Regulačnú časť územného plánu **v grafickej časti** bude tvoriť:
- regulačný výkres, ktorý grafickými prostriedkami sa bude riadiť štandardizovanými javmi územného plánu obce pre mierku spracovania 1 : 5 000 v zmysle § 3 písm. c), Vyhlášky č. 153/2024 Z. z.

– Rešpektovať požiadavky na jednotný štandard grafického vyjadrenia štandardizovaných javov záväznej grafickej časti územného plánu podľa Prílohy č. 2 – Grafický štandard javov (regulačný výkres územného plánu obce).

Požiadavky na vymedzenie plôch pre verejnoprospešné stavby

V zmysle zákona č. 200/2022 Z.z. o územnom plánovaní a Vyhlášky č. 392/2023 Z.z. o obsahu a spôsobe spracovania územnoplánovacej dokumentácie a o územnoplánovacích podkladoch a všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia (ďalej len „Vyhláška“) vymedzí územný plán obce Kalameny verejnoprospešné stavby, pre ktoré je možné vyvlastniť pozemky a stavby za účelom zabezpečenia verejnoprospešných služieb a verejného technického vybavenia územia podporujúceho rozvoj územia a ochranu životného prostredia.
Požiadavky:
– pri návrhu plôch na verejnoprospešné stavby je potrebné uvažovať s verejnoprospešnými stavbami hlavne v týchto kategóriách:
– dopravné a líniové stavby a zariadenia miestneho významu (miestne a účelové cesty, pešie cesty, cyklotrasy),
– energetické a vodohospodárske stavby a zariadenia miestneho významu, vrátane protipovodňových opatrení,
– plochy pre verejné priestranstvá, nekomerčné zariadenia občianskej vybavenosti, športu a oddychu,
– plochy pre verejné priestory „zelenej“ a „modrej“ infraštruktúry, - návrh vymedzenia verejnoprospešných stavieb bude súčasťou záväznej časti územnoplánovacej

9. INFORMÁCIA O POTREBE VYPRACOVANIA VARIANTNÉHO NÁVRHU RIEŠENIA

Územný plán bude vypracovaný v jednom, invariantnom riešení optimálneho funkčného využitia a priestorového usporiadania obce Kalameny v súlade s platnou územnoplánovacou dokumentáciou Územného plánu regiónu Žilinského kraja. Variantné riešenia sa nevyžadujú.

Použité podklady:
PHSR obce Kalameny na roky 2023 — 2030
ÚPN VÚC Žilinský kraj – v znení zmien a doplnkov
Stanoviská v rámci prípravných prác
Podklady zo Sčítania ľudí, domov bytov (SODB) 2021 a Databázy ŠÚ SR.
Regionálny územný systém ekologickej stability (RÚSES) okresu Ružomberok